

Birinci Basamakta Sık Görülen

KLİNİK ve LABORATUVAR

Problemler ve Çözüm Önerileri

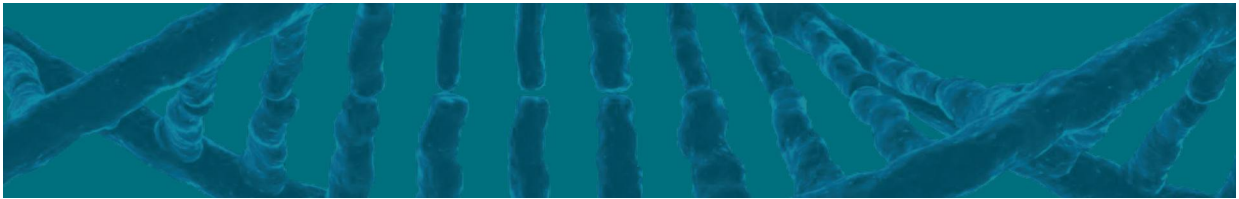

Editörler

Mustafa ŞAHİN

Alpaslan TANOĞLU

Aydın ÇİFCİ

MHA
MEDIHEALTH ACADEMY

Hipokrat
Yayıncılık

Birinci Basamakta Sık Görülen

KLİNİK ve LABORATUVAR

Problemler ve Çözüm Önerileri

Editörler

Mustafa ŞAHİN

Alpaslan TANOĞLU

Aydın ÇİFCİ

Hipokrat
Yayıncılık

©2022 Birinci Basamakta Sık Görülen Klinik ve Laboratuvar
Problemler ve Çözüm Önerileri

ISBN: 978-625-7399-83-8

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar (lar)ına aittir.

Editörler

Doç. Dr. Mustafa ŞAHİN

Doç. Dr. Alpaslan TANOĞLU

Prof. Dr. Aydın ÇİFCİ

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Proje Koordinatörü

Meryem YAVUZ

(MediHealth Academy)

Grafik-Tasarım

Fatih Şamil ULUDAĞ

Dilaver Emin KORKMAZ

Elif ÖZDİL

(MediHealth Academy)

Baskı-Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Sertifika No: 46821

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No: 16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05-15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Sevgili Meslektaşlarım,

İnsanlık tarihi kadar eski olan hekimlik mesleği her dönem ve her şartta saygınlığına korumayı başarmıştır. 2019 yılında başlayan pandemide bu küresel gerçek bütün insanlık tarafından birkez daha anlaşılmıştır. Son zamanlarda yaşanan muhtelif sağlıkta şiddet olayları özellikle hekimlik mesleğine emek verenleri derinden üzse de itibarına ve onuruna zarar verememiştir. Hekimlik mesleğinin amacı yaratılan en değerli ve donanımlı canlı olan insan sağlığına hizmet etmek ve bu uğurda yaşatabilme arzusunu, merhametini ve bilgisini sonuna kadar kullanmaktır.

Özellikle artan ülke nüfusu, hasta sayısı, sağlık merkezi sayısı sağlık yönetimini zorlaştırmaktadır. Bu organizasyonun doğru yapılmaması hastaların sağlık hizmetine ulaşmasını, hatta doğru merkezlere başvurmasını zorlaştırmakta ve randevu talebindeki yoğunluk hekimlerin çalışma koşullarını kötüleştirebilmektedir. Bu anlamda triaj, yani hastaların ve hastalıkların belirlenen spesifik merkezlerde tedavi edilmesi gereksiz yoğunlukların önüne geçecek ve daha kaliteli bir sağlık hizmeti sunulabilecektir. Tam bu noktada özellikle birinci basamakta çalışan hekim arkadaşlarımıza önemli görevler düşmekte olup ikinci ve üçüncü basamaktaki gereksiz hasta yoğunluğu ve randevu problemleri gibi sorunlar için bir çözüm oluşturulabilir. Bu yaklaşım birinci basamak hekimlerinin iş yükünü artırmak değil yaptıkları hekimlik mesleğini kıymetlendirmek, değer katmak hatta mesleki tatmin duygusunu yaşamaları için bir fırsat sunmaktır. Hekimlik mesleğinin bir parçası sürekli okumak, kendini geliştirmek, güncel yayınları takip etmektir ve bu amaçla birinci basamak hekimleri için yazdığımız bu kitap birinci basamak sağlık merkezlerinde verilen sağlık hizmetine belirli bir kalite kazandırmak amacı taşımaktadır. Kısacası bu kitabın amacı birinci basamak hekimlerimizden bilgi ve donanımlarını artırarak bu basamakta verilen sağlık hizmetinin daha kaliteli ve kapsamlı olmasına katkıda bulunmaktır.

Kitabın yazılması sürecinden önce birinci basamak hekimlerine yaptığımız anketlerde ve saha çalışmalarında pratikte en çok karşılaştıkları problemleri irdeleyerek belirli konu başlıkları oluşturduk. Daha sonra ülkemizin farklı üniversitelerinde bu konularda uzmanlaşmış akademisyenler ile iletişime geçerek kitabın yazım sürecini bitirdik. Bu zor ve yorucu yolculukta bölüm yazan tüm akademisyen arkadaşlarıma emekleri için teşekkür ediyorum.

Kitap projesini ortaya koyan ve bizleri heyecanlandıran, çok önemli bir tecrübe kazanmamıza vesile olan, uzun ve zahmetli bu sürecin tüm aşamalarında bizlere her zaman destek veren sevgili abimiz, kıymetli hocamız Prof. Dr. Aydın ÇİFCİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm bu süreçte gece-gündüz demeden her türlü destekleri ile hep yanımda olan proje koordinatörümüz Meryem YAVUZ'a, grafik-tasarım sorumlumuz Fatih Şamil ULUDAĞ'a ve Dilaver KORKMAZ'a süreç boyunca üzerimizde hakkı olan tüm yayınevi çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Akademik çalışmalarım ve yoğun iş temposu nedeniyle zaman zaman vakit ayıramadığım, ilgimden ve sevgimden bazı zamanlarda üzülmeye yoksun bıraktığım canım oğlum Met'e ve sevgili eşim Dr. Öğr. Üyesi Havva Hande Keser Şahin'e sonsuz sevgilerimi sunuyorum.

Tüm ekibim adına sevgi ve selamlarımızla

Doç. Dr. Mustafa Şahin
Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çorum, 2022

Yazarlar

Adem KARA

Uzm. Dr., Yozgat Şehir Hastanesi

Ahmet Ali USTA

Uzm. Dr., Isparta Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği

Ali BOLAT

Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp Damar Cerrahisi Anabilim Dalı

Ali Cansu BOZACI

Dr. Öğr. Görevlisi, Hacettepe Üniversitesi Üroloji Anabilim Dalı

Ali Erhan ÖZDEMİREL

Uzm. Dr., Liv Hospital Ankara, Romatoloji Bölümü

Artuner VARLIBAŞ

Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Aşkın GÜNGÜNEŞ

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi

Atila ALTUNTAŞ

Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı,

Aydın ÇİFCİ

Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Aykut İlker ARSLAN

Dr., Medicana Ankara Hastanesi

Aysel ÇINAR SAYHAN

Uzm. Dr., Bilecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi,

Bilal ALTUNIŞIK

Uzm. Dr., Özel Sirt hayat hastanesi

Birgül KAÇMAZ

Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD

Buket BAŞA AKDOĞAN

Uzm. Dr., Erzurum bolge eğitim araştırma hastanesi

Burak YILMAZ

Arş. Gör. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Kliniği

Burcu BAŞARAN GÜNGÖR

Uzm. Dr., Adapazarı ilçe sağlık müdürlüğü

Burçin TUNCEL

Arş. Gör. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD

Duygu TUTAN

Uzm. Dr., Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Elif Sümeyye AKTI

Uzm. Dr., Erbaa Devlet Hastanesi

Elmas UYSAL

Dr., Ankara Şehir Hastanesi

Emre ÖZİL

Uzm. Dr., Hitit Üniversitesi Erol Olçok EAH İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Ercan YUVANÇ

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Kliniği

Ersin KULOĞLU

Uzm. Dr., Dereli İlçe Devlet Hastanesi

Fahri ERYILMAZ

Uzm. Dr., Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beyin ve Sinir Cerrahi Kliniği

Gani AKINCI

Dr., Mehmet Tanju Saka Aile Sağlığı Merkezi

Gülen Ece TOPALOĞLU

Uzm. Dr., Doha Clinic Hospital Qatar

Gülhan SARIÇAM

Uzm. Dr., Porsaklar Devlet Hastanesi, Nöroloji Bölümü, Ankara

Güray CEYLAN

Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Hakan ERTÜRK

Uzm. Dr., Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Radyoloji Ana Dalı, Ankara

Hasan ATLI

Uzm. Dr., Batman Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Haydar ADANIR

Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi,

Hülya POYRAZ EFE

Uzm. Dr., Eskişehir Şehir Hastanesi, Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları Eskişehir, TÜRKİYE

Hüseyin GEMALMAZ

Op. Dr., Prof. Dr. Cemil TAŞCIOĞLU Şehir Hastanesi Kalp ve Damar Cerrahisi

İbrahim SARAÇ

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Erzurum Şehir Hastanesi Kardiyoloji Kliniği

İlknur AKKUŞ

Arş. Gör. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD

İsmail SEZİKLİ

Uzm. Dr., Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı

Kubilay BARIŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı

Mehmet Berksun TUTAN

Arş. Gör. Dr., Hitit Üniversitesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı

Mehmet KURUŞ

Uzm. Dr., Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Radyoloji Ana Dalı, Ankara

Mehmet ZENGİN

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Patoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale, Türkiye

Melih Gaffar GÖZÜKARA

Uzm. Dr., Ankara Sincan İlçe Sağlık Müdürlüğü

Miraç ATAMAN

Arş. Gör. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Kliniği

Mustafa ALTAY

Uzm. Dr., Serbest Hekim

Naci ÇİL

Uzm. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi Gastroenteroloji Bilim Dalı

Necip NAS

Uzm. Dr., Özel Siirt Hayat hastanesi

Nilgün ALTIN

Uzm. Dr., sağlık bilimleri üniversitesi dışkapı yıldırım beyazıt eğitim ve araştırma hastanesi

Nur Ece ÖZTAŞ ŞÜKÜR

Uzm. Dr., Arabacılam Aile Sağlığı Merkezi, Sakarya

Orhan ASLAN

Dr. Öğr. Görevlisi, Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi AD.

Pervin ÖZKAN KURTGÖZ

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği

Ramazan ÖNALAN

Uzm. Dr., Yozgat Şehir Hastanesi

Raziye YAZICI

Uzm. Dr., Konya Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Safiye Kübra Çetindağ KARATLI

Uzm. Dr., Eskipazar İlçe Devlet hastanesi Aile Hekimliği Uzmanı

Salih KARATLI

Uzm. Dr., Karabük Eğitim Araştırma Hastanesi

Selim YALÇIN

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları AD Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı

Selver CAN

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Konya

Serdar ALAN

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Neonatoloji Bilim Dalı, Kırıkkale

Serdar GÜL

Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD

Serdar Hanzala YAMAN

Arş. Gör. Dr., Kırıkkale üniversitesi tıp fakültesi hastanesi

Serhat ÇELİK

Uzm. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Kırıkkale

Serkan TURSUN

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Sevinç YARDIMCI

Uzm. Dr., İstanbul Dr. Siyami Ersek Göğüs, Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Sezai KANTAR

Uzm. Dr., Sabucuoğlu Şerafettin Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Amasya

Süheyla ATALAY KAHRAMAN

Uzm. Dr., Denizli Merkezefendi Saraylar Aile Sağlığı Merkezi

Şeniz TUTUM

Uzm. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı,

Taner ALIÇ

Uzm. Dr., Çorum Erol Olçok Eğitim Araştırma Hastanesi

Tolga AYDOĞAN

Arş. Gör. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı

Birinci Basamakta Sık Görülen

Klinik ve Laboratuvar

Problemler ve Çözüm Önerileri

Ülkem ŞEN UZELİ

Uzm. Dr., Osmancık Devlet Hastanesi

Ünal ATAŞ

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Yıldırım GÜLTEKİN

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı, Kırıkkale

Zeynep Tuğba GÜVEN

Uzm. Dr., Kayseri Şehir Hastanesi, Hematoloji Kliniği, Kayseri

Ziya ŞENCAN

Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Kırıkkale

İçindekiler

Önsöz	i
Yazarlar.....	iii
İçindekiler.....	vii
1. Bölüm Laboratuvar Ölçümlerini Etkileyen Parametreler	1-5
2. Bölüm Tam İdrar ve 24 Saatlik İdrar Tetkikinun Yorumlanması	7-15
3. Bölüm Anemiye Pratik Yaklaşım	17-22
4. Bölüm Polisitemi ve Bisitopeniye Klinik Yaklaşım.....	23-28
5. Bölüm Lökositoya Klinik Yaklaşım	29-33
6. Bölüm Eritrosit Sedimentasyon Hızı ve CRP'nin Klinik Kullanımı	35-38
7. Bölüm Prokalsitonin ve Klinik Kullanımı	39-44
8. Bölüm D-dimer Nedir? D-dimer Yüksekliğine Yaklaşım.....	45-50
9. Bölüm Tümör Markerları: Kime, Ne Zaman İstenmeli?.....	51-55
10. Bölüm Hipotiroidiye Yaklaşım.....	57-61
11. Bölüm Hipertiroidiye Yaklaşım	63-68
12. Bölüm Oruç İbadeti ve Kronik Hastalıklar Denklemi.....	69-72
13. Bölüm Diabetes Mellitus.....	73-83
14. Bölüm Geriatrik Hastaya Yaklaşım	85-90
15. Bölüm Hipertansiyon: Tanı ve Tedavisi	91-95
16. Bölüm Sekonder Hipertansiyon.....	97-103
17. Bölüm Hiperlipidemi Yönetimi	105-110
18. Bölüm Akılcı İlaç Kullanımı.....	111-114
19. Bölüm Antibiyotik Kullanım İlkeleri	115-118
20. Bölüm Sık Kullanılan Antibiyotikler ve Yan Etkileri.....	119-129
21. Bölüm Yaygın Kas-İskelet Sistemi Ağrılarına Yaklaşım.....	131-137
22. Bölüm İştahsızlık-Kilo Kaybı: Tanı-Tedavi	139-142
23. Bölüm Dispepsiye Yaklaşım	143-147
24. Bölüm Peptik Ülser ve Gastrit Tanı ve Tedavisi.....	149-152
25. Bölüm Karaciğer Emzim Yüksekliği.....	153-160
26. Bölüm Safra Kesesi Patolojilerine Yaklaşım	161-167
27. Bölüm Akut ve Kronik Pankreatite Yaklaşım	169-175
28. Bölüm Üst Gastrointestinal Sistem Kanamalarına Yaklaşım	177-179
29. Bölüm Üriner Sistem Taş Hastalığına Yaklaşım	181-187
30. Bölüm Üriner İnkontinans: Tanı-Tedavi	189-198
31. Bölüm Ateşli Hastaya Yaklaşım ve Nedeni Bilinmeyen Ateş	199-206
32. Bölüm Halsizlik-Yorgunluk: Etiyoloji, Tanı-Tedavi	207-214
33. Bölüm Nefes Darlığına Yaklaşım	215-220
34. Bölüm Göğüs Ağrısına Yaklaşım	221-226
35. Bölüm Malnütrisyon Nedenleri, Tanı ve Tedavisi	227-232
36. Bölüm Baş Ağrısına Yaklaşım	233-240
37. Bölüm Ödem Nedenleri ve Tedavisi.....	241-251
38. Bölüm Uyku Sorunlarına Yaklaşım	253-257
39. Bölüm Asitli Hastaya Yaklaşım	259-268
40. Bölüm Senkop, Baş Dönmesi, Vertigo	269-272
41. Bölüm Birinci Basamakta Patoloji Raporlarına Yaklaşım	273-277
42. Bölüm Sistemik Hastalıklar ve Ağız-Dış Sağlığı İlişkisi.....	279-285

43. Bölüm	Kaşıntılı Hastaya Yaklaşım.....	287-294
44. Bölüm	Deri Lezyonlarına Yaklaşım.....	295-300
45. Bölüm	Saç Dökülmesi ve Alopesiye Yaklaşım	301-305
46. Bölüm	Erişkinlerde Aşı Protokolü.....	307-314
47. Bölüm	Siyanoza Yaklaşım.....	315-319
48. Bölüm	Zehirlenmiş Hastaya Yaklaşım.....	321-329
49. Bölüm	İlaç Alerjilerine Genel Yaklaşım.....	331-335
50. Bölüm	Ağız Kokusu Olan Hastaya Yaklaşım	337-343
51. Bölüm	Boyun Kitlelerine Yaklaşım	345-348
52. Bölüm	Alerjik Rinit-Rinosinüzitler.....	349-360
53. Bölüm	Solunum Sistemi Enfeksiyonlarına Yaklaşım	361-370
54. Bölüm	İnfertil Çifte Birinci Basamakta Yaklaşım.....	371-377
55. Bölüm	Kalp Yetmezliği: Tanı-Tedavi.....	379-383
56. Bölüm	Genitoüriner Enfeksiyonlara Yaklaşım	385-393
57. Bölüm	Diyabetik Ayak Yönetimi	395-401
58. Bölüm	Kronik Hepatit B ve C'de Takip.....	403-407
59. Bölüm	Böbrek Fonksiyon Bozukluğuna Yaklaşım.....	409-411
60. Bölüm	Proteinüriye Yaklaşım ve Diyabetik Nefropati.....	413-420
61. Bölüm	Akut Böbrek Hasarı	421-426
62. Bölüm	Kronik Böbrek Yetmezliği.....	427-432
63. Bölüm	Kontrast Nefropati: Profilaksi ve Yönetim	433-438
64. Bölüm	Sıvı-Elektrolit Bozukluklarına Yaklaşım	439-445
65. Bölüm	Romatolojik Hastaya Yaklaşım.....	447-454
66. Bölüm	Gut: Tanı-Tedavi.....	455-460
67. Bölüm	FMF: Tanı-Tedavi.....	461-466
68. Bölüm	Ortopedik Acillerin Yönetimi.....	467-473
69. Bölüm	Acil Serviste Alçı, Atel, Bandaj Uygulamaları	475-479
70. Bölüm	COVID-19 Sonrası Sık Karşılaşılan Problemler	481-484
71. Bölüm	Otalji	485-490
72. Bölüm	Yenidoğan Tarama Programları	491-499
	Dizin	501-502